

Groningen, 8 november
Bijdrage debat gemeentebegroting
Benni Leemhuis, fractievoorzitter

Voorzitter,

De begroting die wij vandaag gaan vaststellen is een begroting die gezondheid ademt. Een gezonde begroting voor een gezonde(re) stad. De begroting laat zien dat we in Groningen met een solide financieel beleid toch flink kunnen investeren in de gezondheid van de gehele gemeente. En het doel van die begroting is een gezond Groningen, waar iedereen naar zijn of haar mogelijkheden meedoet, al dan niet met steun van anderen, zich kan ontplooiën, verrijken en tot zijn of haar recht kan komen en dat doet in een gezonde leefomgeving, waar het prettig wonen is, met goede voorzieningen, groen en natuur in de buurt, met oog voor elkaar en in veilige omstandigheden. Een gezonde stad is dus een stad die verduurzaamt, die vergroent, uitnodigt tot gezond gedrag en die klaar is voor de toekomst.

Voorzitter,

Dit is het beeld van Groningen waaraan GroenLinks wil werken, dat we nastreven, maar dat is helaas zeker nog niet altijd en overal de bestaande situatie. Want we zien mede door de economische opleving drukte en druk ontstaan op allerlei vlakken. Toenemend verkeer, drukte op de binnenring, druk en drukte op de openbare ruimte binnen de diepenring, druk op het openbaar vervoersysteem, waar de grenzen aan de openbaar vervoervisie van vijf jaar geleden bereikt worden, grote druk op de woningmarkt, die mede stevig was vastgelopen door de economische crisis en de verhuurdersheffing.

De druk en drukte is met name merkbaar in het verkeer. Het wordt drukker in en om de stad. En dat betekent keuzes maken welke vormen van vervoer je waar wilt toelaten. In een mogelijk groter gebied in en om de binnenstad zou meer nadruk moeten liggen op voetgangers, fietsers en openbaar vervoer. In de schil eromheen zou de positie van de fiets nog verdere verbetering behoeven en zal de auto ook daar meer en meer via de ringweg z'n weg moeten vinden. In de omgekeerde richting, de stad in, zou versterkt ingezet kunnen worden op openbaar vervoer en P+R. Zoals dat met de net geopende P+R Reitdiep gebeurt en straks ook met de P+R Meerstad. Voor mijn fractie is het daarom van groot belang dat de vorming van de nieuwe visie op het openbaar vervoer voortvarend en ambitieus ter hand wordt genomen. Graag horen wij van het college hoe dat gedaan gaat worden, hoe de regio daarbij betrokken wordt maar vooral ook hoe de inwoners van Groningen daarbij betrokken worden. Hoe zal de toenemende drukte gedempt kunnen worden, zodat hun leefomgeving niet verder wordt aangetast. Daarbij willen we dat met een open blik alle opties bekeken worden, waarbij met nadruk ook gekeken wordt naar opties waarbij het OV zich meer via vrije infrastructuur zou kunnen bewegen.

De toenemende druk ervaren ook fietsers in de stad. Fietspaden worden voller en fietsroutes naar de binnenstad of Zernike worden merkbaar meer benut. Dat is goed, want fietsen is voor deze routes het gezondste, duurzaamste en minst belastende vervoersmiddel. Maar de toenemende drukte onder fietsers moet niet belemmerend gaan werken. Dat betekent keuzes maken. Voor de komende jaren zal gekeken moeten worden hoe op meer routes knelpunten kunnen worden aangepakt, fietsers meer ruimte kunnen krijgen en auto's meer omrijroutes krijgen om het fietsverkeer een betere doorstroming te geven. Zo spreken we binnenkort al over het conflict tussen autoverkeer en fietsers bij de Eikenlaan, zullen de plannen voor de fietsstraat Korreweg vorm krijgen en zullen nieuwe Fietsroutes Plus, zoals die van en naar Haren gestalte krijgen.

Stappen kunnen er ook gezet worden door met zorg de omleidingen te plannen die meer en meer in en rondom de stad nodig zullen zijn door de grote en kleinere projecten die zullen plaatsvinden. Vaak gaat dat al goed, maar daar kan wat GroenLinks betreft nog meer voor gedaan worden. Daarover, en ook over het in de avond en nacht op groen zetten van fietsstoplichten als er geen overig verkeersaanbod is, dienen wij ook door anderen ondersteunde moties in.

Gelukkig gebeurt er al veel om deze toenemende druk in goede banen te leiden en het hierboven geschetste en gewenste beeld van Groningen te bereiken. Dat gebeurt met de plannen rondom Next City en de Omgevingsvisie, waar we volgend jaar werk van zullen maken, maar ook de uitvoering van de Binnenstadsvisie is nu echt op gang gekomen met zichtbare resultaten aan de westkant van het centrum. Het komende jaar wordt begonnen met de metamorfose van de oostkant van het centrum, waar de voltooiing van het Groninger Forum nu toch echt nabij komt, de plannen voor de oostwand van de Grote Markt gereed zullen komen en waar ook een enorme toename van openbare ruimte te zien zal zijn. In de binnenstad zien we ook de toenemende druk op de ruimte die de stadsdistributie met zich meebrengt. We wachten daarover de vervolgvorstellen van het college af, maar wat GroenLinks betreft is daarbij naast de wens om die distributie uitstootloos te laten worden ook van groot belang om de omvang van de vrachtwagens mee te nemen. In de Middeleeuwse straten van Groningen lijken we een grens te bereiken van het aantal grote vrachtwagens dat naar binnen kan en moet. Buiten de binnenstad staan ook grote veranderingen op stapel, met de aanpak van het stationsgebied en de spoorzone en de start van de aanpak van de zuidelijke ringweg.

Een ander terrein waarop de druk aanzienlijk toeneemt is die van de woningmarkt. Met name in de sociale huur, maar ook in de wat duurdere huur en goedkopere koop. De koopmarkt is in Groningen oververhit geraakt, met alle consequenties van dien voor mensen met lage inkomens, net als voor mensen met middeninkomens. De toenemende druk op de woningmarkt wordt al aangepakt door de plannen en maatregelen uit de woonvisie en de nieuwbouw op belangrijke locaties in de gemeente komt op gang, zoals in Meerstad en Reitdiep, maar ook in de Oosterpark, Korrewegwijk en de Grunobuurt. Daarbij is de bouw van goede en betaalbare huisvesting voor jongeren, ook buitenlandse studenten, van groot belang. Bouwen voor jongeren betekent namelijk ook dat dan ongewenste toestanden in de kamerverhuur beter teruggedrongen kunnen worden waar te dure, ongezonde huisvesting helaas nog te vaak voorkomt. Speciale aandacht vragen we voor mensen die minder gangbare woonvormen verkiezen, zoals meer-generatiewoonvormen, maar ook Tiny Houses, waarover in deze raad een initiatief van onder ander onze fractie werd aangenomen en waarvan op Let's Gro een voorbeeld te bewonderen was. We zijn blij met uitvoering van en totstandkoming van plannen voor de Reitdiepzone, zoals op het Woldringterrein maar ook met de ontwikkeling en bouw van Tersluis in Meerstad. Blijvende aandacht vragen we voor sociale woningbouw in Meerstad.

Alle wijken verdienen aandacht. Maar er zal meer aandacht moeten uitgaan naar die wijken die dat nodig hebben. En een nieuw middel daarvoor is te werken met nieuwe vormen van samenwerken, bijvoorbeeld de coöperatieve wijkraad in de Oosterpark en het wijkbedrijf in Selwerd. Mijn fractie is erg benieuwd naar de resultaten daarvan. En het college noemt in de begroting terecht de positieve invloed die Toentje Oosterpark heeft op de leefomgeving. In Beijum zien we dat vrijwilligers zich inzetten voor het beheer van het groen. Allemaal waardevolle initiatieven. Daarom zal ook wat mijn fractie betreft in de toekomst meer ondersteuning gegeven kunnen worden aan initiatieven van onderop. Het is goed dat gebiedsgericht werken steeds belangrijker wordt en dat er meer aandacht komt voor de aandachtsgebieden in de gemeente. Wij zijn daarom ook blij dat we binnenkort de projectplannen kunnen verwachten voor de eerste vier wijken: Selwerd, De Wijert-Noord, Beijum en de Indische buurt/de Hoogte, die met prioriteit en in samenwerking met bewoners, bestaande initiatieven, ondernemers en corporaties een extra aanpak gaan krijgen.

In een gezonde stad is groen van doorslaggevend belang, maar helaas moeten we constateren dat in Groningen het bomenbestand, de natuur en de ecologie onder druk staat. En dat terwijl de

klimaatverandering de noodzaak voor meer groen juist weer vergroot, omdat groen belangrijk is voor de aanpassing aan het veranderende klimaat. En bomen zijn daarbij een verbluffend eenvoudige maar doeltreffende methode van CO₂-opslag. Gelukkig is het college blijkens de begroting ook van mening dat groen in de stad van groot belang is. In de commissie verwezen we al naar de creatieve Kopenhagense plannen om meer bomen in de stedelijke omgeving te krijgen, bijvoorbeeld door bomen ter beschikking te stellen aan inwoners. Eerder suggereerden we al om bomen in een sociale onderneming te laten kweken. Hoe dan ook, met een motie vragen we het college te zoeken naar meer mogelijkheden om het bomenbestand in de stad te verhogen.

Een gezonde stad is bij uitstek een stad die zich richt op een duurzame toekomst, met aandacht voor de aanpassing aan de gevolgen van de klimaatverandering. Duurzaamheid en klimaatadaptatie spelen dan ook een grote rol in de plannen van het college. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de extra middelen voor de versnelling van de energietransitie vanuit het stedelijk investeringsfonds, waarmee de uitgaven voor duurzaamheid volgend jaar bijna verdubbelen ten opzichte van dit jaar. Na de gemeentelijke herindeling krijgen we meer dan ooit binnen de gemeentegrens te maken met de gevolgen van het gebruik van fossiele brandstoffen. Mijn fractie is daarom bijzonder tevreden met het Gronings bod. Een uitgestoken hand naar Nederland en een aanbod voor een energieproductie goed voor het verbruik van de vier grote steden. Even zo belangrijk zijn de energie-omgevingsplannen die volgend jaar in het kader van Groningen Aardgasloos voor de eerste stadswijken zullen worden opgesteld. Ook op het gebied van zonne-energie worden flinke stappen gezet. Met de realisatie van de zonneparken Woldjerspoor en Vierterlaten is het aantal zonnepanelen inmiddels uitgestegen boven de 100.000. Vierterlaten is des te bijzonderder omdat dit het eerste zonnepark is dat in eigendom is van de Stad zelf. Volgend jaar wordt doorgewerkt aan zonnepark Oude Roodehaan. De gemeente geeft zelf met de verduurzaming van de eerste 22 gemeentelijke gebouwen ook het goede voorbeeld. Met een extra inspanning in de begroting wordt die afspraak uit 2014 verder uitgewerkt. Met onze Gresco heeft de gemeente goud in handen. En vanuit onze provincie maar ook vanuit andere grote steden wordt met grote belangstelling gekeken naar dit instrument. Laten we het optimaal blijven inzetten.

Een gezonde stad is een stad waarin we omzien naar mensen die het moeilijk hebben in hun gezondheid of in hun ontwikkeling en maatschappelijk perspectief. En gelukkig is Groningen zo'n stad waar dat gebeurt. We zien om naar mensen die zorg nodig hebben, maar we zien ook om naar gevluchte mensen en mensen die aangewezen zijn op de bed-bad-brood voorziening of op een ander vlak.

Sinds deze collegeperiode wordt gewerkt aan de transitie van het sociaal domein. Daarbij speelt preventie een belangrijke rol, om zo te zorgen dat mensen minder snel in dure en zware zorg terechtkomen. Een goed voorbeeld van inzetten op preventie is de campagne Rookvrij. De decentralisatie ging echter ook gepaard met zware bezuinigingen. Al bij het begin van deze raadsperiode en vaak daarna stelde het college dat iedereen in Groningen de zorg krijgt die nodig is, en dat als dat nodig is er daarvoor meer geld ter beschikking zou komen. Precies dat doet het college met deze begroting, door voor een bedrag van meer dan acht miljoen euro extra voor de WMO, jeugdbeleid en beschermd wonen te reserveren. Tot en met 2012 gaat het om meer dan 24 miljoen in totaal. Voor wat de Wij-teams betreft ziet mijn fractie dat na een hectische tijd de WIJ-teams met grote inspanning de basis op orde hebben. Het is nu ook wel zaak dat WIJ nu kan uitbouwen en met name de versterking van de contacten met mensen in de buurt en wijk kan doorzetten. Mijn fractie ziet in de stad tal van burgerinitiatieven op het gebied van zorg opduiken. Het is voor mijn fractie van belang om, naast de financiële randvoorwaarden, de inhoudelijke afwegingen te kunnen volgen hoe daarmee omgegaan wordt. Ik hoor graag een reactie van het college.

Gezondheid hangt ook samen met welbevinden en de mate waarin mensen in staat worden gesteld mee te doen. En in Groningen leveren we een grote inspanning om iedereen zo goed mogelijk daartoe in staat te stellen. Met een reguliere baan, maar ook met Bijstand op Maat, wat zo'n groot

succes blijkt te zijn dat met 850 deelnemers maar liefst 150 mensen meer dan gepland er doelbewust voor kiezen om de nieuwe mogelijkheden te grijpen. Mijn fractie is uiteraard trots dat daarbij de uitgangspunten keuzevrijheid, maatwerk en vertrouwen een hoofdrol spelen.

Ook in deze begroting zien wij tekorten op het Buig-budget en, zoals het in een sociale stad gaat, vangen we ook die grotendeels op. Zolang veel mensen een uitkering nodig hebben zullen we ons met dit vraagstuk geconfronteerd zien. Daarom is het belangrijk dat er extra ingezet gaat worden op werk en participatie, dat mensen financieel zelfstandig worden. Niet iedereen profiteert van de herstellende arbeidsmarkt en voor GroenLinks is het belangrijk dat iedereen mee kan doen. Zo profiteert de jeugd nog niet genoeg van het herstel van de economie en daarom zijn we blij dat het college ook aangeeft dat het in 2018 als urgent vraagstuk zal worden aangepakt. Een zorgelijke ontwikkeling is in dit verband ook de afname van het aantal banen voor lager opgeleiden, waardoor er een toename te zien is van mensen zonder startkwalificatie die in een uitkering belanden. Inzet hierop, door middel van scholing in functies waar een tekort aan is, is dan ook hard nodig.

Wat de Groninger samenleving ook sterker en gezonder maakt is de inzet op diversiteit. Iedereen hoort dezelfde kansen te krijgen, ongeacht herkomst, geslacht, geaardheid. Wij zijn blij met de extra inzet voor specifieke doelgroepen. De doelstelling is om met de Diversiteitsagenda en een diversiteitscampagne de verschillende bevolkingsgroepen te verbinden. Die verbinding is hard nodig in een tijd waarin de landelijke focus vaak op verschillen ligt i.p.v. overeenkomsten en krachten. Volgende week wordt, mede op initiatief van GroenLinks, de eerste Groningse diversiteitsprijs uitgereikt. Daarmee wordt een bedrijf of instituut in het zonnetje gezet dat zich positief heeft onderscheiden in de wijze waarop aan diversiteit is gewerkt. GroenLinks is van mening dat zo en op andere manieren ook diversiteit volgend jaar hoog op de agenda moet blijven staan.

Voorzitter,

Ook op financieel vlak kunnen we deze begroting gezond noemen. Sinds ik in 2010 raadslid werd moest er jaar na jaar afgeboekt worden op gronden en geld gespaard om de risico's op diezelfde gronden weer te kunnen afdekken. Jarenlang moest de tering naar de nering worden gezet en nu is er een begroting waarbij voor het eerst de reserves omlaag kunnen doordat de risico's op grondzaken herijkt werden, zijn onze financiële buffers van voldoende niveau en is een begin gemaakt met het vullen van een stedelijk investeringsfonds, waarmee in de toekomst de benodigde investeringen in de stad kunnen worden betaald. Over de systematiek en werkwijze van dat fonds zullen we binnenkort nader met elkaar spreken, maar het is belangrijk te constateren dat die fondsen ook echt nodig zijn om onze toekomstige stedelijke ruimtelijke en verkeersprojecten te kunnen financieren.

Voorzitter,

In voorbereiding op de herindeling met Ten Boer, en in het kader van de betrokkenheid bij het gaswinningsdossier hebben wij als raad al een aantal keren intens meegekregen op welke wijze de destructieve gevolgen van de gaswinning ingrijpen in de levens van mensen en welke gevolgen de bevingen hebben voor huizen en andere gebouwen in met name de kern van het bevingengebied. Het is goed dat de gemeente Groningen nu al intensief betrokken is bij de problematiek in de gemeente Ten Boer. Daarom is mijn fractie ook medeondertekenaar van de motie daarover, die de heer Dijk straks zal indienen. Het is goed om ook als raad van Groningen nu al expliciet publiek uit te spreken dat een sterke publieke regie op de versterkingsoperatie ondersteuning krijgt vanuit deze gemeente.

In de commissie zei ik meer over de gaswinning en aardbevingen en het ongeduld met de traagheid van de aanpak ervan, maar dat hoef ik hier niet te herhalen. Wel is het belangrijk om één onderdeel hiervan nader te benoemen. De kern van het bevingengebied lijkt vrij duidelijk naar het zuidwesten te verschuiven, meer naar de gemeente Ten Boer, en dus ook meer richting de stad. Daar komt bij dat tot ieders verbazing een beving van 1 op de schaal van Richter plaatsvond onder Paddepoel, terwijl dat ongebruikelijk en onverwacht zou zijn, te meer omdat daar geen winningsgebied is. Dat wekt

verbazing en leidt ook wel tot vragen. Heeft het college deze recente ontwikkelingen in onderzoek, is deze beving al beter te duiden en kan er al iets gezegd worden over de implicaties van die beving?

In de commissie financiën en veiligheid vroeg ik ook al wat het college vindt van de oproep van Milieudefensie de Waddenvereniging, de Groninger Bodem Beweging en het Gasberaad om per 2030 met de gaswinning te stoppen. Die vraag wil ik hier herhalen. Is het college van plan die oproep morgen te ondertekenen, tijdens de Noordelijke klimaattop? Er is al toenemende steun hiervoor en het is goed als de gemeente Groningen zich daarbij aansluit.

Voorzitter tot slot,

Wij bespreken hier de laatste echte begroting van de gemeente Groningen in de huidige vorm. Dat is toch een gedenkwaardig moment, want de begroting die we volgend jaar zullen vaststellen zal een technische zijn, en over anderhalf jaar zullen we na de verkiezingen pas in de nieuwe gemeente weer een volwaardige begroting opstellen. Daarom is dit misschien ook een goed moment om de gemeentelijke organisatie te bedanken voor haar werk en inzet, met name de mensen die zo hard gewerkt hebben om deze begroting weer tot stand te brengen, en ze allen alvast een goed 2018 te wensen waarin deze begroting zal worden uitgevoerd. Dank u, voorzitter